

HİKAYE OKUMA

ETKİNLİK : Eda'nın Hikayesi

HEDEF KİTLE: 2, 3, 4. Sınıflar

YÖNTEM: Okuma, Soru – Cevap, Anlatım

KAZANIMLAR: Akran zorbalığı kavramını bilir.
Akran zorbalığı yapan, akran zorbalığına maruz kalan ve akran zorbalığına tanık olan rollerinin farkına varır.

SÜRE: 40 Dakika

ARAÇ-GEREÇLER: EK - 1 (Öğretmen Notu - 1)

ORTAM: Sınıf

UYGULAYICI İÇİN ÖN HAZIRLIK :

Akran Zorbalığı ile ilgili açıklayıcı metin EK - 1 ve Eda'nın Hikayesi etkinlik öncesi okunur.

SÜREÇ:

Öğretmen/Uygulayıcı etkinliğe başlamadan önce şu açıklamayı yapar;

“Sevgili çocuklar, bugün size bir hikâye okuyacağım. Daha sonra bu hikâye hakkında konuşacağız. Şimdi beni dikkatlice dinlemelisiniz.”

EDA'NIN HİKAYESİ

Eda 9 yaşında, matematiğe ve fen derslerine meraklı bir öğrenciydi. Annesi, babası ve kardeşleriyle mutlu bir şekilde yaşıyorlardı. Ancak okulda zorlandığı bir durum vardı. Okulda yeni kurulacak olan fen ve matematik kulübünde yer almak istiyordu. O da öğretmenine diğer arkadaşları gibi katılmak istediğini söylemişti.

Fen laboratuvarındaki ilk çalışmaya katıldığında Rüzgar ona “Senin burada ne işin var, git oyuncak bebeklerle oyna” “kızlar matematikten ne anlar ki” dedi ve sınıfta da buna devam etti.

Tüm bunlar olurken çok sevdiği matematik ve fen kulübüne gitmekten artık mutlu olmayan Eda bir gün kulübe yeni katılan Dilara'yla tanıştı ve onların bir kısmına tanık olan Dilara'ya en baştan her şeyi anlattı.

Dilara, Eda'yı dikkatlice dinledikten sonra olanlara hem çok üzüldü hem de çok öfkeleni. "Ya bana da böyle davranırlarsa" diye düşündü. Bunun üzerine laboratuvar çalışmalarına birlikte gitmeye ve ödevlerini birlikte yapmaya, hatta diğer teneffüslerde de birlikte zaman geçirmeye başladılar. Ancak arkadaşları Eda'yı rahatsız etmeye devam edince Dilara, Eda'ya; olanları neden öğretmene anlatmadığını sordu. Eda arkadaşlarını şikâyet eden kişi olmak istemediğini, ispiyonculuğun kötü bir davranış olduğunu söyledi.

(Sorular sınıfa sorulur.)

1. Sizce Eda nasıl hissetmektedir?
2. Olup bitenleri Dilara'yla paylaşmak Eda'ya nasıl hissettirmiştir?
3. Eda'nın yerinde siz olsanız nasıl davranırsınız?
4. Rüzgar'ın arkadaşı olsanız ona neler önerirsiniz?

Gönüllü öğrencilerden cevaplar alındıktan sonra EK - 1'den yararlanılarak akran zorbalığını uygulayan, akran zorbalığına maruz kalan (mağdur) ve izleyiciler olmak üzere üç role vurgu yapılır. Hikayedeki roller öğrencilere de sorulduktan sonra tahtaya yazılır.

- Rüzgar - akran zorbalığını yapan
- Dilara - İzleyici
- Eda - Akran zorbalığına maruz kalan

Aşağıdaki sorularla devam edilir.

1. İzleyici rolünde olan Dilara'nın yerinde olsanız siz ne yapardınız?
2. Sizce hikayenin devamında neler olmuştur?
3. Sizce bu gibi durumlarda zorbalıkla nasıl başa çıkılır?

DEĞERLENDİRME

"Sevgili öğrenciler, izleyicilerden bazıları akran zorbalığını önlemek için akran zorbalığına maruz kalanlara yardım edecek baş etme davranışları gösterir. Hikayemizde de Dilara, Eda'yla arkadaşlık kurarak bu davranışı gösterir. Bu tür durumlarda baş edebilse dahi olayların güven duyulan bir yetiştikine son derece önemlidir." açıklamasından sonra "Sizin okulda güvendiğiniz kişiler kimler?" sorusu sorulur.

"Okulda öğretmeninize, rehber öğretmeniniz/ psikolojik danışmanınıza, ya da anne babanıza anlatılması önemlidir. Bu bir şikâyet ya da ispiyonlama değildir; akran zorbalığını önlemektir." diyerek etkinlik sonlandırılır.

EK-1

Öğretmen Notu - 1

Akran zorbalığı nedir?

Akran zorbalığı bir öğrencinin ya da öğrenci grubunun bilerek, isteyerek kendinden güçsüz bir başka öğrenciye zarar vermesi ya da onu incitmesidir.

Her olumsuz davranış zorbalık değildir. Zorbalıktan söz edebilmemiz için davranışın 3 özelliğinin olması gerekir:

1. Akran zorbalığında bir güç dengesizliği vardır.
2. Akran zorbalığı tekrarlayıcıdır/sürekli.
3. Akran zorbalığı bilerek yapılır (kasıtlıdır).

Fiziksel, sözel ve ilişkisel zorbalık arasındaki farklar nelerdir?

Zorbalık davranışlarının bazıları fiziksel (vurma, itme, çelme takma vb.), bazıları sözel (beceriksiz, şişko, dört göz vb.) ve bazıları da ilişkisel/ sosyal (oyuna almama, dışlama, görmezden gelme, umursamama, hakkında dedikodu yayma) şeklinde olabilir.

Akran Zorbalığındaki Roller

Akran zorbalığında zorba, zorbalığa maruz kalanlar ve izleyiciler olmak üzere 3 rol vardır. **Akran zorbalığına maruz kalan** öğrenciler biraz utangaç ve içe kapanıktır. Bu yüzden akran zorbalığı yapanlar, bu davranışları onlara yapmak ister. Çünkü akran zorbalığı olayını kimseye söyleyemeyeceklerini düşünürler. Akran zorbalığına maruz kalanlar ilk aşamada ne olduğunu anlayamayıp şaşırabilecekleri gibi olumsuz bir davranışa uğradıkları için kendilerini üzgün, mutsuz, utanmış veya küçük düşürülmüş hissedebilirler (özellikle akran zorbalığı sınıfta izleyiciler önünde yapıldığında). Kendilerine yardım edecek birileri olmadığını düşündükleri zaman kendilerini yalnız kalmış hissedebilir (Aslında yalnız değildirler. İzleyicilerin büyük bölümü akran zorbalığını desteklemezler ve bu öğrencilerden destek alabilirler). Akran zorbalığı ile nasıl baş edebileceklerini bilemedikleri için kendilerini çaresiz hissedebilirler. Kendilerine akran zorbalığı yapan öğrenci ya da öğrencilere öfke duyabilirler. Uzun sürdüğünde arkadaşlarını, sınıfını veya okulunu sevmemeye başlayabilirler. Akran zorbalığı yapanlar ile aynı okuldaysa okulda da kendilerini güvende hissetmeyebilirler.

EK-1 (Devamı)

Öğretmen Notu - 1

Akran zorbalığı yapan öğrencinin zorbalık davranışları bazen fiziksel, bazen sözel, bazen da ilişkisel/sosyal şeklinde olabilir. Çabuk öfkelenip öfkesini kontrol etmekte zorlanarak bu davranışları gösterebilirler. Zorbalık yaptığı arkadaşının ne hissettiğini genelde anlayamazlar, bu yüzden yaptıklarını eğlenceli bulabilirler. Akran zorbalığı yapan öğrenciler bazen güçlü hissetmek için alay etme, isim takma, dalga geçme gibi davranışlar sergilerler.

Akran zorbalığında en kalabalık ve güçlü grup aslında **izleyicilerdir** çünkü zorbalığı önleme gücüne sahiptirler. Zorbalığa tanık olan öğrencilerin bazıları bu davranışları eğlenceli bulduğu için destekleyebilirler. Bazı öğrencilerse yanlış buldukları ve rahatsız oldukları halde zorbalığa maruz kalmaktan korktukları veya nasıl baş edeceklerini bilmedikleri için yardım edemeyebilirler. İzleyicilerden bazıları ise akran zorbalığını önlemek için akran zorbalığına maruz kalanlara yardım edecek baş etme davranışları gösterir. Bu tür durumlarla baş edebilse dahi olayların güven duyulan bir yetişkine (öğretmeninize, rehber öğretmeniniz/psikolojik danışmanınıza, ya da anne babanıza) anlatılması son derece önemlidir. Bu bir şikâyet ya da ispiyonlama değildir; akran zorbalığını önlemektir.

KAYNAKÇA

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2021). Akran zorbalığı farkındalık programı İlkokul. Erişim Tarihi: 17 Ağustos 2024, https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_08/23145842_Ylkokul_FarkYndalYK_ProgramY.pdf

